

Motion till riksdagen

1989/90:U616

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

Mänskliga rättigheter

1. Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap.

3. Envar har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

Dessa två punkter, nummer ett och nummer tre ur förklaringen om de mänskliga rättigheterna skulle egentligen räcka om de blev rättesnöre för hur vi människor ska behandla varandra.

Så ser det emellertid inte ut i världen. Diktaturer, religiösa ledare och andra hetsar, förtrycker, torterar och låter mördas människor. Andra grupper och individer står för rättvisa, godhet och ökad förståelse och generositet med sina medmänniskor.

Oförståelse, naturkatastrofer, fattigdom och miljöförstörelse är också fenomen som ökar förtryck och utslagning. Likgiltighet och passivitet breder ut sig och förhindrar läkedom i vår trasiga värld.

Som individer ska vi verka för en bättre värld och som politiker i ett land som Sverige har vi ett alldeles speciellt ansvar.

Vi lever i ett fritt, rikt, vackert och glesbefolkat land, med jordbruksöverskott, ett väl utbyggt socialt nätverk och hög folkutbildning. Detta i en överbefolkad värld med svält, många krig och konflikter.

Vi har ett stort ansvar...

Vårt lands demokrati, vårt lands agerande när övergrepp begåtts i t.ex. Vietnam, Nicaragua och Tjeckoslovakien är uppmärksammat och respekterat. Överallt där vi får kännedom om att människor fängslas, förföljs, försvinner, torteras och avrättas för sin religion, sin politiska åsikt ska Sverige ta avstånd och påtala detta.

Där har vi Amnesty, Röda korset, FN-föreningar och Rädda barnen bl.a. som miljöpartiet de gröna ser mycket positivt på och som bättre än myndigheternas representanter kan ta reda på de verkliga förhållandena och informera UD och regering och riksdag.

Yttrandefriheten både i Sverige och internationellt sett är oerhört betydelsefull för att ge rätt bild av läget vid olika tider och i olika länder.

Utvecklingen i Östeuropa visar hur viktig och vital yttrandefriheten är. Trots censur och förtryck under decennier har det fria ordet ändå levt under

ytan. Det känns mycket hoppfullt. Ändå får vi inte glömma, att regimer överallt i världen försöker kväsa meningsmotståndare mer eller mindre bryskt. Detta uppmärksammas mycket litet eller inte alls av massmedierna.

Journalisten Hugo Bustios Saavedra, Peru, mördades i november 1988.

I Turkiet har en redaktör, Fatma Yazici, dömts till mer än åtta års fängelse för att ha publicerat utdrag ur en rapport från Helsinki Watch Committee. Sedan 1983 har 2792 journalister i Turkiet ställts inför rätta och 458 publikationer tagits i beslag. De flesta har frikänts, men åtskilliga har fått fängelsestraff och också torterats.

Andra länder, där journalister arresterats, ibland i isoleringscell och utan anklagelse och rättegång är Burma, Chile, Egypten, Etiopien, Irak, Israel, Jugoslavien, Kenya, Kina, Kuba, Libyen, Nigeria, Peru, Sovjet, Sydafrika och Tschad.

Dessa kunskaper som bl. a. den internationella Pen-klubben tagit fram talar om för oss att i de länder där ingen reell yttrandefrihet existerar kan man inte heller okritiskt anamma det material man får från deras massmedia eller officiella uttalanden. Ett land som inte har några beslut eller "aktiviteter" att dölja kan tillåta en fri press. Sverige ska aktivt verka för yttrandefrihet genom att påtala övergrepp, genom att agera i FN och ge skydd åt de journalister som begär skydd hos och av oss.

...men ibland så sviker vi

Den svenska uppfattningen "att till mänskliga rättigheter kan hänföras endast sådana rättigheter, som kan göras gällande av individen gentemot statsmakterna" är bra. Ändå bryter regeringen mot den principen, t.ex. när man planerar att avskaffa det kommunala vetot, vad gäller att placera miljöfarligt avfall (inklusive atomsopor).

Vid senaste mötet med FN:s kommission för MR antogs en resolution om utlandsskulder och deras inverkan på MR. Väst, inklusive Sverige, röstade emot: skuldproblemen hörde inte till MR-kommissionens kompetensområde. Man kan mycket väl påtala brott mot MR utan att känna till alla orsaker, politiska, ekonomiska, religiösa, rasistiska etc. Speciellt urbefolkningen tycks inte ha några rättigheter, när starka ekonomiska intressen gör sig gällande. Sverige bör entydigt stödja dessa grupper utan hänsyn till eventuella handelsförluster.

I alltför många beslut tar Sverige hänsyn till handelsförbindelser och avstår från kritik t.ex. när det gäller Turkiet och kurdernas situation.

I konventionen för barnens rättigheter ska Sverige med skärpa motarbeta den punkt där barnsoldater tillåts från 15 års ålder.

Genom Schengen- och TREVI-grupperna inom EG behandlas flyktingpolitiken och det byggs upp en svåröverkomlig mur runt EG-länderna. Sveriges nya utlänningslag är i många stycken en anpassning, ja i jämförelse med vissa av EG-länderna är vi "föregångare" till en skärpt flyktingpolitik. Flyktingpolitiken har miljöpartiet behandlat i en annan motion.

Förföljelse och mord mot fackföreningsledare i Syd- och Mellanamerika, Turkiet, Sydafrika med flera länder måste fördömas. Här har vår egen fackföreningsrörelse en fortsatt uppgift att solidariskt stödja fack i andra länder och på det sättet väcka världssopinionen.

Fängslade utan rättegång är förnedrande, förödmjukande och helt rättsvidrigt. Här ska Sverige påtala dessa förhållanden och kontinuerligt ta upp frågan i FN. De flesta frågor som berörs i denna motion är frågor som Sverige som stat själv kan påtala, men agerandet i FN är oerhört viktigt.

Konventionen mot tortyr behöver drivas hårdare, så att flera länder undertecknar den och efterlevnaden ska följas upp genom internationella MR-kommittén.

Avskaffa dödsstraffet

Majoriteten av världens länder fördömer mord genom att döda mördaren. Bara 37 länder har avskaffat dödsstraffet både i freds- och krigstid. 27 länder har avskaffat det i praktiken men inte i lagen. I 99 länder tillämpas fortfarande dödsstraff, trots att det bevisligen inte påverkar antalet svåra brott. Snarare brutaliseras ett samhälle som tillåter att dess medborgare dödas. Förutom att straffet är den grymmaste och mest förnedrande formen av tortyr, tillämpas det också djupt orättvist. Det drabbar oftast fattiga, som inte har råd med försvarsadvokat. Det har också hänt att oskyldiga har avrättats: misstag som inte går att korrigera.

Nära förknippade med dödsstraffet är utomrättsliga avrättningar (regeringsstödda mord) och "försvinnanden", verkställda av halvmilitära grupper, s.k. dödskvadroner. Detta sker med regeringens goda minne, t.ex. för att tysta politiskt oppositionella. Aktionerna inbegriper också svår tortyr för att få offren att avslöja andra regeringsmotståndare och sätta skräck i befolkningen.

Sverige bör inte bara arbeta mot dödsstraffet, utan också kraftfullt protestera mot de regeringar som tillåter dessa och andra illdåd.

Länder som kontinuerligt bryter mot de mänskliga rättigheterna som Sydafrika, El Salvador, Eritrea, kurdernas hemländer, Kina, Indonesien återkommer mp till i andra motioner.

I Sverige förtrycks och misshandlas kvinnor och barn. Alltför ofta har både flickor och pojkar utsatts för sexuella övergrepp. Här behöver Sverige ytterligare skärpa straff och utöka stödet till brottsoffren och kriminalvården när det gäller förövarna. Detta är viktiga MR-frågor, men behandlas i en annan motion. På Filippinerna och i slummen i storstäderna är barnprostitution företrädd av 10 miljoner barn. Grymheten är bottenlös och här måste Sverige reagera nationellt och genom FN.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sverige aktivt skall stödja yttrandefriheten enligt vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om barnsoldater,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känns vad i motionen anförts om fackens frihet,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i mo-

tionen anförts angående tortyr och fängslande utan rättegång och påtalar detta i FN,

Mot. 1989/90
U616

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dödstraff, utomrättsliga avrättningar och "försvinnanden" och påtalar detta i FN,

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om barnprostitution.

Stockholm den 23 januari 1990

Claes Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Ragnhild Pohanka (mp)

Eva Goës (mp)